

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XLII. Accessorium naturam sequi congruit principalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

Neque in contrariū facit quod patrono laico, propter litem super Juris patronatus quali possessione motā à clerici ad beneficiū præsentatione impedito, quadrimestre currat; ut eò finito beneficium obnoxium sit liberæ Episcopi collationi, *c. Quoniam 3. in sine & c. Cùm propter 27. de Jur. re patron.* cùm; quia agitur de re modica, sive unico actu præsentationis sine præjudicio in futurum: tum verò; quia id contra communem Juris regulam introductum est favore Ecclesiarum, quibus diutina vacatio damnosa: & animarum, quibus ea periculosa esse solet, *c. Ne pro defectu 4. de Elect. pr. ut Lib. 3. tit. 38. n. 93.* est dictum.

Minorem vim habet; quòd, ne ad iudicium accederet, à privato impeditus, imò à publica potestate carcere detentus à legis pœna non excusetur, quin contra eum tanquam contumacem procedatur, *Clement. Mulorum 2. V. Illis, de Poenis,* quia constitutio hæc *V. cit.* petit impeditos impedimentò affectatò & procuratò; ne in Jure valeant comparere: qui utiq; legitimè impeditus non est; cùm talis is solutimodo dicatur, qui impedimentū non potuit removere: non etiā, qui ad removendum ullam diligentiam non adhibuit, & multò minus, qui impedimentum ipse posuit, vel dolosè procuravit, *Imola & Panormit in Clement. cit.* cùm fraus sua & dolus ipsi non debeat patrocinari, contra Regulam *c. Ex tenore 16. de Rescript. Et. Nec ex dolo 12. ff. de Dolo.*

REGULA XLII.

Accessorium naturam sequi congruit Principalis.

1. *Principale est, quod per se stat.*
2. *Accessorium aliquò quatuor modis esse potest.*

3. *Sensus & ratio Regule:*
4. *Qua locum habet in legibus, re scriptis ac judiciis:*
5. *In contrariis & ultimis voluntatibus:*
6. *In spiritualibus, & odiosis quoque.*
7. *Et cum accessorium principali dignius est:*
8. *Principale, accessorio corrueute, subsistere potest.*
9. *Infantia contra Regulam, ex utroque Jure petita,*
10. *Congrua explicatione cum ea conciliantur.*

P Rincipalis & Accessorii nomina varie à DD. & Jure etiam accipiuntur. Hòc locò principale censetur id, quod per se stat, sive in propria virtute subsistit; accessorium verò, quod per se non subsistit, sed dependenter ab alio, cui inest, vel accedit, ut colligitur ex *c. Si super 9. de Offic. deleg. in 6.* Barboza ad hanc. Reg. n. 11.

Accessorium aliquid alteri quatuor modis esse potest: & imprimis quidem ut rei ita inest; ut hæc sine ea inutilis reddatur: quò modò fundo accessoria sunt instrumenta; cùm sine his ille utilis esse non possit *l. Cùm fundus 21. ff. de Fundo instr. leg.* Deinde, ut ejus pars seu portio quædam sit: sicut quæ fundo infixæ eique inædificata, & domui adjunctus hortus accedit, *l. cit. Et. Prædii 91. §. 5. ff. de Legat. 3.* Tertio, ut ex natura rei vel ex legis dispositione vel ex mente ac voluntate contrahentium aut aliter disponentium alterum sic comiteretur; ut id semper sequatur: quò modò vasis aureis & argenteis accessoria sunt vilioris materiæ vasa, in quibus illa reposita adfervantur, *l. Heres 100. §. 3. Et fin. ff. de Legat. 3.* Demum, ut unum ab altero pendeat tanquam ejus effectus aut conequens ad

kkk

quens ad ipsum; sicut lumen solis & calor ignis accessoria censentur, *cit.* Barbosa n. 12. Hoc præmissò

Famozæ istius Regulæ sensus est, **3.** Accessorii cum principali tanta est connexio; ut istius naturam, hoc est, legem, vim & qualitatem sequatur: & dispositum de principali efficiat id, quod accessorium est; ac proinde permissò vel prohibitiò, positò vel ablatò principali, concessum vel prohibitum, positum vel ablatum accessorium intelligatur: dummodo ratio accessorium ex se vel ex legis dispositione aut voluntate hominis principali inseparabiliter sit conjunctum: neque alia ejus quàm principalis ratio, aut dispositio Juris: neque accessorium sit ita arduum ac speciale, ut principale concedens de accessorio verisimiliter non cogitaret, Vivianus, Canisius & Barbosa *hinc* n. 2. Ratio Regulæ est; quia, ut dictum, accessorium quàm tale connexum est cum principali ab eoque pendet: connexorum autem idem judicium eademque ratio est, *c. Translatos, de Constitut. & l. Illud 32. ff. ad L. Aquil.* ut proinde de principali dispositum ex disponentis mente de altero quoque accipiatur præsentis, & Regulæ *Nemo 129. §. 1. in Pandect.*

Atque sic intellectæ Regulæ locus est **4.** Primò non solum in legibus ac statutis: sed etiam in rescriptis ac judiciis; cum, si literis Apostolicis alicui delegetur causa, istius quoque accessoria ad illam expediendam necessaria *c. Præterea 5. & c. Prudentiam 21. §. Sexta de Offic. deleg. & delegatâ causâ matrimonii ad divortium, etiam dotis restituendæ causa illi accessoria commissa, intelligatur, c. De prudentia 3. de Donat. inter vir. & uxor.* Simili modò, si Gratia literis à Sede Apostolica alicui indultis pro eo in canonicum recipiendo constitutus sit executor, mortè Papæ, sicut gratia principalis, sic

etiam officium executoris accessorium, re etiam adhuc integrâ, non expirant, *c. Si super cit. ut ibi notant Joan. Monach. n. 5. Joan. Andr. & Laiman. n. 2.*

Secundò in contractibus; nam, vendi prohibitò spirituali officio, vendi etiam nequit ei accessoriè annexum jus percipiendi redditus temporales, ratione illius officii competens, *can. Presbyter 1. q. 1. can. Si quis obiecerit, ibid. q. 3. c. Ex insinuatione 26. Sc. de Simonia.* Venditò prædiò etiam aquæductus ei debitus & fistulæ, per quas aqua ducitur, cum aliis accessoriis ad emptorè transeunt, *l. Si aquæductus 47. ff. de Contrab. emp. Si principalis obligatio non subsistit, nec fidejussoria valet, l. Si quis 37. ff. de Fidejuss. & mand.* In integrum restitutione adversus contractum contrahentium voluntate remotâ, ei locus etiam non est adversus pœnam, quæ ex contractu descendit, Anchoran. *Consil. 126.*

Tertiò in ultimis voluntatibus; nam, si testamentum paternum non valeat, nec valebit substitutio pupillaris; quia hæc pars & sequela quædam est testamenti paterni, *§. Liberis 5. Instit. de Pupill. substitit.* Legatâ domo hortus quoque ei accessorius legatario debetur, *l. Prædiis & §. 5. cit.*

Quartò in spiritualibus, ut parochiæ canonicatui accessoriè unitæ exemplò, & inde patet; quòd sepulturâ sacrâ alicui concessâ etiam celebratio pro defuncto & funeris deductio processionalis concessa conseatur, Tuschus *Prætic. V. Accessorium, conclus. 77. n. 9. & 10.*

Quintò, non solum in favorabilibus, sed etiam in odiosis usque adeò; ut dispositiones etiam pœnales, correctoriæ & exorbitantes de principali ad accessoria porrigeantur, *cit.* Barbosa n. 5.

Sextò, etiam si accessorium nobilius ac dignius sit principali, cum gemmæ auro vel argento

vel argento insertæ, si istius ornandi gratiã adhibita; ejusque accessio quædam sint, aurum & argentum sequantur, *l. Cum aurum 19. §. 1. ff. de Auro & Arg. leg. & parochia simplici beneficio unita illius naturam & conditiones assumat; ut non sacerdoti & 24. annis minori cum beneficio illo valeat conferri, Navarrus Consil. 10. de Maiorib. n. 5. & Garcias p. 11. de Benefic. cap. 5. n. 195.*

§. Neque contra Regulam sic declaratam facit; quòd corruente accessorio subsistere valeat principale; cum refectione secundâ die jeiunii permissâ, non hoc ipsò licita sit comestio carnis, cuius abstinentiã in jeiunio principale esse, communis sensus est DD. Testamentò non solenni inter liberos condito ac subsistente extraneis relicta legata, saltem prophana, non subsistant, *l. Hac consultißima 21. §. 1. C. de Testament. & remissò vel perente pignore, non eò ipsò remittatur aut pereat obligatio principalis, l. Postquam 3. ff. de Pactis & l. Servo 25. C. de Pignorib. & hypoth. &c.*, quia, licet hæc vera sint, vim tamen contra Regulam non habent; quia alia principalis ratio, quàm accessorii est; cum principale per se & in propria virtute subsistere valeat; atque idcirco fortius sit accessorio: quòd, cum per se non subsistat, sed dependeat à principali, cuius accessio & accidens est, mirum non est; quòd tolli ac periri valeat, principali remanente, *cit. Barbosan. 14.*

§. Magis urget & Regulam directè petit; quòd variis casibus validum firmumque sit accessorium, cuius principale Jure non subsistit; sic enim obligatorium est Juramentum, adjectum Jure invalida promissioni Usurarum, *c. Debitores 6. de Jurjurando*. Matrimonio ob uxoris adulterium solutò penes virum remanet accessoria dos, *l. Cum mulier 45. ff. soluto matrim.* Testamentò ex causa exheredat-

tionis vel præteritionis filii irritò relicta legata, fideicommissa &c. valent, *Aub. Ex causa C. de Liber præterit.* eòdemque modò legata pia, testamentò prophano ob defectum solennitatum invalidò relicta, debentur, *arg. c. Indicante 4. & c. Relatum 11. de Testament.* Solutò etiam debitò aliquando valet pignus, *l. Intelligere 2. C. de Luit. pign.* Demum, licet pupillus, sine autoritate tutoris contrahens, nec civiliter nec naturaliter obligetur, *l. Pupillus 59. fidejussor tamen, qui pro eo intercessit obligatur, l. Si pupillus 127. ff. de O. & A. & 35. ff. de Arbitris.*

Sed etiam hæc instantiã ritè ponderatæ cum Regula eò, quem dedi, sensu limitata non pugnant.

Prima; quia usurarum promissioni & nonnullis aliis actibus Jure civili invalidis adjectum juramentum aliquando & quoties ex parte jurantis turpitudinem non continet, à principali separabile ac per se stans ac principale ipsum est, valet ex ratione speciali; quòd servandũ sit omne juramentum, quod sine dispendio salutis si-ve peccato & tertii præjudicio servari potest, ex Canonica Regula *c. Cum conringat 28. de Jurjurando & c. Quamvis 2. de Pactis in 6.* Cum ergo usurarum solutio sine ejusmodi dispendio præjudicioque valeat observari; ac proinde ex parte jurantis turpitudinem non contineat, tanquam principale servandum est; quantumvis usurarum promissio simplex sit nulla, ut *Lib. 2. tit. 24. an. 59* est explicatum.

Secunda, cum; quia de dote id specialiter constitutum est odii adulteri & favore conjugis innocentis; tum verò; quia bona dotalia, postquam ob uxoris fornicationem marito cesserunt, dos revera amplius non sunt, sed abusive tantum nominantur ob memoriam matrimonii, cuius intuitu marito primò sunt allatae

Kkkk

allatae

allata: postea verò, in thori ac fidei conjugalis violatæ poenam, marito sunt adjudicata, *l. Ex consensu 8. §. 4. C. de Repud. &c. Plerumque 4. de Donat. inter vir. & Uxor.*

Tertia; quia Regulæ locus non est, quando de accessorio specialis Juris dispositio, & alia ejus, quàm principalis ratio est: de ejusmodi autem legatis ac fideicommissis specialis Juris dispositio extat, *Auth. cit.* & alia istorum ratio est, quàm institutionis; cùm testator solummodo peccarit in institutione, quâ contra pietatis paternæ officium filium præterit: non etiam in legatis ac fideicommissis; cùm legare potuerit filio etiam instituto, *Gaill. lib. 2. observat. 113. n. 6. & observat. 134. n. 3.* Accedit; quòd Regula procedat de accessorio necessario: non de voluntario & accidentali, ut legata sunt & fidei commissis; cùm etiam sine testamento valeant relinquì, §. *Fratervea 10. Instit. de Fidei commiss. hered. & §. Sed non 3. Instit. de Legat.* ut proinde mirum non sit; quòd evacuato ejusmodi testamento relicta legata valeant ac debeantur, *Novell. 115. cap. 3. in fine.* Eadem ratio est testamento prophanò ad pias causas relictorum, ut dictum *Lib. 3. tit. 25. n. 91.*

Quarta de pignore; quia, ut aliis *DD. relatis cit. Barbosa n. 18.* advertit *l. Intelligere cit.* procedit de casu, quò debitor hypothecarius decessit relictis hæredibus duobus, & istorum unus duntaxat debitum pro sua parte solvendò à principali obligatione, quâ creditori tenebatur, est liberatus, alterò, qui id pro sua parte non solvit, obligatò remanente; hoc enim casu pignus durat, donec pars debiti residua fuerit soluta; quòd pignus sit individuum & non solvatur, nisi totum debitum fuerit solutum, *l. 1. C. de Licit. pignor.*

Postrema; quia ea fidejussoris obligatio nititur speciali ratione; quòd pro pupillo intercedens, seipsum principaliter obligare voluisse, præsumatur, *Ludwell ad Reg. Nihil cit. §. 1. n. 11.*

REGULA XLIII.

Qui tacet, consentire videtur.

SUMMARIUM.

1. Regula difficultas.
2. Verisimilior ejus sensus ac ratio.
3. Utriusque Juris instantiis confirmatur.
4. Et non paucis impugnatur.
5. Regula procedit in dubio.
6. Cùm quod agitur, tacens scit & intelligit.
7. Et, si vult, contradicere potest.
8. Cùm verba non pertinent ad actus formam.
9. Et res sive negotium arduum non est.
10. Occurritur instantiis objectis.

Regulæ istius verborum significatio Grammaticalis ita perspicua planaque est; ut nullà opus, imò vix locus sit interpretationi: sensus autem Juridicus ita obscurus intricatusque; ut de verò eruendo Interpp. plerique desperent: & si ei, quem verba præferunt, inhæreamus, propter casuum cum ea! pugnantium multitudinem vix, & ne sic quidem, sustineri posse, Canisio videatur.

Ex variis adinuentis verior & sicut verborum tenori, sic etiam Juri consentaneus præ aliis est, quem cum *Barbosa n. 15.* ita fere *Strein. n. 1.* reddit, *Qui tacet, in dubio non dissentire, sed consentire præsumitur: dummodo res in se aequaliter dubia, & in contrarium non appareat conjectura:*